

Suomen kieli ja kulttuurin valintakoe 2014

Älä koske näihin papereihin
ennen kuin saat luvan valvojalta.

Suomen kielen ja kulttuurin valintakoe 2014

Kokeessa on seuraavat kolme osaa:

1. kielitaito ja kieliopin tuntemus = osa 1 (sivut 1–11),
2. tekstien rakentumiseen ja kirjoittamiseen liittyvät tiedot ja niiden soveltaminen = osa 2 (sivut 12–14) ja
3. kaunokirjallisuuden analyysi ja kirjoittamistaidot = osa 3 (sivu 15).

Tarkista, että sinulla on kaikki sivut 1–15!

Kaikkiin kolmeen osaan on vastattava hyväksyttävästi. Osasta 1 pitää saada vähintään 25 pistettä (25/45), osasta 2 vähintään 12 pistettä (12/25) ja osasta 3 vähintään 10 pistettä (10/30). Valintakokeen maksimipistemäärä on 100, ja alin hyväksyttävä pistemäärä on 50.

Lue tehtävät huolellisesti ja tee niin kuin kunkin tehtävän ohjeissa sanotaan. Älä kirjoita useita vastauksia, jos sitä ei ole pyydetty ohjeissa. Jos annat vastauksessasi ylimääräisiä vaihtoehtoja, vastauksesi katsotaan kokonaan vääräksi ja saat siitä kohdasta 0 pistettä.

Kokeessa ei saa käyttää sanakirjaa eikä muita apuvälineitä.

Yleisohjeet:

1. Vastaa suomeksi.
2. Varaa tarpeeksi aikaa kaikkiin kolmeen osaan ja kaikkiin tehtäviin.
3. Kirjoita osien 1 ja 2 vastaukset kysymyspapereihin vastauksille varattuun tilaan.
4. Kirjoita osan 3 vastaukset erilliselle paperille. Tarkemmat ohjeet ovat osan 3 kirjoitustehtävän yhteydessä.
5. Kirjoita selvällä käsialalla. Epäselvä kohta tulkitaan virheeksi, ja siitä saa 0 pistettä.
6. Tarkista lopuksi kieliasu ja oikeinkirjoitus.

Suomen kielen ja kulttuurin valintakoe 2014

OSA 1

Sukunimi: _____

Kaikki etunimet: _____

Henkilötunnus
(tai syntymäaika): _____

TEHTÄVÄ 1

Kirjoita lihavoiduista verbeistä ja nomineista perusmuoto (= I infinitiivi tai yksikön nominatiivi). Kirjoita perusmuodot samassa järjestyksessä kuin ne esiintyvät tekstissä. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta muodosta saa 0,25 pistettä, väärästä 0 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 4,5.

Maailmassa on monenlaista tyhmyyttä.

Kuvaavaa on, että jos ihmiset jakaisi kahteen ryhmään, sellaisiin jotka eivät perusta roskista ja sellaisiin jotka varastavat niitä, naapurini kuuluisi jälkimmäisiin.

Naapuri käänsi päätään hakien sellaista kohtaa suurelta tontilta, joka olisi siisti ja hyvin hoidettu ja jolla ei olisi mitään ylimääräistä.

Olimme pääsemässä asioiden ytimeen.

Pureskelin heinänkortta vakavana: sen päässä kiipeili pieni vihreä ötökkä.

Napautin sen pois.

Tapahtumarikas päivä niin pienelle otukselle.

Metsä on vanhaa kuusimetsää, juuri sellainen, johon jokainen vihreä haluaisi mennä kahlitsemaan itsensä.

Jääkauden muistona siellä on valtavan kokoisia siirtolohkareita.

Lähdin heti kuulemaan, kuinka hänen hankkeensa etenee.

Naapuri ei vastannut vaan ryhtyi viimeistelemään kirveellä hirren päätä.

Loin kuljettajaan vinon katseen ja nyökkäsin naapuriin päin.

Ennen muinoin kaikki talot tilkittiin sammalella.

VERBIT

NOMINIT

TEHTÄVÄ 2

Kirjoita seuraavien verbinmuotojen kieliopilliset nimitykset. Mainitse pääluokka, modus, tempus ja tarvittaessa persoona. Merkitse myös, onko kyseessä myönteinen vai kielteinen muoto. **ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS!** Jokaisesta oikein määritellystä muodosta saa 0,5 pistettä, väärästä 0 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 2.

1. tapasimme _____
2. oli rakennettu _____
3. et lähtisi _____
4. noussevat _____

TEHTÄVÄ 3

Pane sanat monikon elatiiviin ja monikon illatiiviin. **ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS!** Jokaisesta oikeasta muodosta saa 0,2 pistettä, väärästä 0 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 4.

Malli: pieni auto, iso auto > pienistä autoista isoihin autoihin

1. köyhä talonpoika, rikas aatelininen

2. halpa myymälä, kallis liike

3. tuo kuppi, uusi kahvinkeitin

4. se työ, muu tehtävä

5. tämä kokous, jokin neuvottelu

TEHTÄVÄ 4

Kirjoita jokaiseen laatikkoon, mikä lauseenjäsen laatikossa on (predikaatti, subjekti, objekti, predikaatiivi, adverbiaali, attribuutti). Voit käyttää lyhenteitä PRED, SUBJ, OBJ, PR-VI, ADV ja ATTR. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 0,2 pistettä, väärästä 0 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 4.

1.	Timo ja Tomi	harjoittelevat	ahkerasti	korkeushyppyä.
2.	Pysäkillä	on	unisia	ihmisiä.
3.	Lieneeköhän	naapurini	jo	kotona?
4.	Kuka	ei nähnyt	ketään	siellä?
5.	Talossa	tehtiin	kallis	kattoremontti.

TEHTÄVÄ 5

Kirjoita suluissa olevat sanat lauserakenteen vaatimaan muotoon. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta muodosta saa 0,4 pistettä, väärästä 0 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 2.

1. Voit luottaa _____ (he).
2. Suunnitelma vaikutti täysin _____ (mahdoton).
3. Tietoa löytyy _____ (moni lähde).
4. _____ (Liisa) kutsuttiin _____ (Lissu), kun hän oli lapsi.

TEHTÄVÄ 6

Seuraavissa virkkeissä on käytetty lauseenvastikkeita ja partisiippi-ilmauksia. Kirjoita koko virke uudestaan niin, että käytät lauseenvastikkeen tai partisiippi-ilmauksen sijasta vastaavaa sivulausetta. Kirjoita viimeiselle riville lauseenvastikkeen tai partisiippi-ilmauksen nimi. Huomaa, että samassa virkkeessä saattaa olla useampi muunnettava rakenne, mutta **ÄLÄ ANNA SAMASTA RAKENTEESTA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS!** Tehtävän maksimipistemäärä on 5,3. Väärästä vastauksesta saa 0 pistettä.

1. Kuuntelin hiljaa päästäkseni edes vähän kärryille, mitä hän oikein riehui.

2. Hän lopetti ja sanoi menevänsä sisään vähän mittailemaan.

3. Niinpä heti herättyäni avasin autotallin oven ja otin ruohonleikkurini esiin.

4. Sateen yltyessä siirryin halkokatoksen suojiin.

5. Palatessamme kirjastosta opiskelemasta keskustelimme lainaamistamme kirjoista.

6. Nelikymppisenä ihminen huomaa oppineensa lukemaan itseään melkein yhtä hyvin kuin muita.

7. Naiset olettavat miesten osaavan tulkita, mitä he milloinkin haluavat.

Suomen kielen ja kulttuurin valintakoe 2014

Sukunimi: _____

Kaikki etunimet: _____

Henkilötunnus
(tai syntymäaika): _____

TEHTÄVÄ 7

Pane suluissa olevat sanat komparatiiviin tai superlatiiviin. Sinun on taivutettava sanaa sopivassa muodossa. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta muodosta saa 0,5 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 2.

1. García Márquezin *Sadan vuoden yksinäisyys* on _____
(kiinnostava) lukemiani kirjoja. Se on yksinkertaisesti loistokas!
2. Savivuorella on myös muita talvisia luontoaktiviteetteja, esim. lumikenkäretket, jääkiipeily, köysilaskeutuminen ja talvikalastus, sekä kaikkein _____ (rohkea) talviharrastajille on tarjolla avantouinti.
3. Jääkiekkoilija Ville Mönttinen on sitä mieltä, että Utahissa hänellä on _____ (hyvä) mahdollisuudet kehittää itseään
_____ (taidokas) pelaajaksi kuin monessa muussa paikassa.

TEHTÄVÄ 8

Pane seuraaviin lauseisiin jokin seuraavista pronomineista sopivassa muodossa. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, kirjoita jokaiselle viivalle vain yksi pronomini. Samaa pronominia voi käyttää vain kerran. Pronominit, joista pitää valita sopiva: *tämä, tuo, se, nämä, nuo, ne; joka, mikä; joku, jokin, kaikki, kukin, kumpikin, molemmat, jompikumpi, moni, muutama, harva; mikään, kukaan; toinen; itse*. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 0,5 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 2,5.

1. _____, jotka asuvat Helsingin naapurikunnissa, ei tarvitse täyttää näitä papereita.
2. Hyvin _____ suomalaiset osaavat mandariinikiinaa. Kiinan osaajia on suomalaisista alle 0,02 %.
3. Sinun on osallistuttava _____ tenttiin _____ kahdesta: joko tammikuussa pidettävään tai siihen, joka pidetään helmikuussa.
4. Tunnetko sellaisia ihmisiä, _____ voisimme pyytää apua?

TEHTÄVÄ 9

Kirjoita, mitä lausetyyppiä seuraavat lauseet edustavat. Kirjoita vain yksi lausetyyppi jokaista esimerkkilausesta kohden. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 1 pisteen. Tehtävän maksimipistemäärä on 4.

Esimerkkilause	Lausetyyppi
Toisessa maailmansodassa kuoli satojatuhansia ihmisiä.	
Nyt olisi kyllä syytä jo lähteä!	
Ilma on muuttunut kylmäksi, melkein jäätäväksi!	
Meilläkin voisi olla viherkasveja.	

TEHTÄVÄ 10

Pane suluissa olevat sanat sopivaan muotoon. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 0,5 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 4,5.

1. Luulen, että _____ (tämä kirja) täytyy palauttaa huomiseen mennessä kirjastoon.
2. _____ (kymmenen turistia) ammuttiin eilen Turkin pääkaupungissa Ankarassa. _____ (he) kuljetettiin hoitoon läheiseen sairaalaan.
3. Ulkojääradat, niin kuin esimerkiksi Oulunkylän tekojäärata, ovat hyvin _____ (altis) sään muutoksille.
4. Suomen kielen opiskelijoiden viimevuotiset pikkujoulut olivat aivan _____ (verraton). _____ (sinä) kannattaa ehdottomasti tulla niihin tänä vuonna.
5. Teillä on luonnollisesti oikeus suorittaa _____ (tentti) myös tammikuussa.
6. KIRJOITA NUMEROILMAUKSET KIRJAIMIN OIKEASSA MUODOSSA:

Marja-Terttu oli lähikaupan _____ (1 000 000.)

asiakas, ja hän sai lahjaksi _____ (1 000) euron lahjakortin.

TEHTÄVÄ 11

Kirjoita verbit sopivaan muotoon. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta muodosta saa 0,2 pistettä. Tehtävän maksimipistemäärä on 3.

(A) Valtioneuvos Pekka Virtanen _____ (kuolla) viime viikon maanantaina Lohjan aluesairaalassa. Virtanen _____ (olla) 86-vuotias. Elinaikanaan Virtasta _____ (kunnioittaa) yleisesti myös muissa piireissä kuin hänen omassa puolueessaan.

Eduskunnassa pitämässään puheessa pääministeri Paavo Nupponen _____ (kuvata) Virtasen suureksi persoonaksi. Hän _____ (epäillä), ettei suomalaiseen politiikkaan _____ (saada) enää koskaan Virtasen kaltaisia persoonallisuuksia. Nupponen _____ (mainita) kuitenkin edes yhdellä sanalla siitä, että jo vuonna 1988 kuollut presidentti Kukkonen _____ (yrittää) estää Virtasen pääsyn korkeisiin virkoihin, joskus onnistuen, joskus taas epäonnistuen.

(B) Liisa tulee kotiin ja yllättyy.

Liisa: Mitä ihmettä täällä _____ (tehdä)? Miksi kaikki kirjat _____ (ottaa) pois hyllystä?

Matti: Minun _____ (pitää) tehdä kaikki valmiiksi ennen sinun tuloasi, mutten _____ (ehdiä).

Liisa: Tehdä valmiiksi mitä??!!

Matti: Minusta kirjahylly _____ (sopia) paremmin tuonne toiselle puolelle.

Liisa: Joo, _____ (taitaa) olla oikeassa. Okei!
_____ (ryhtyä) töihin!

Matti: Kivaa!

TEHTÄVÄ 12

Muuta se, mikä on suluissa, sopivaksi partisiippi-ilmaukseksi. Kirjoita koko lause uudestaan. Katso esimerkkiä. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 0,5 pistettä. Huomaa, että kohdassa 3 on kaksi muunnettavaa kohtaa. Tehtävän maksimipistemäärä on 2,5.

Esimerkki:

(PUHUA SUOMEA ÄIDINKIELENÄÄN) ihmiset ovat tässä ryhmässä vähemmistö.

⇒ Suomea äidinkielenään puhuvat ihmiset ovat tässä ryhmässä vähemmistö.

1. (SAAPUA SATAMAAN PUOLI TUNTIA SITTEN) laivassa oli yli 1000 matkustajaa.

2. Matkustamohenkilö joutui auttamaan (SIIRTYÄ LENTOKONEESEEN) matkustajia.

3. Kaikki (PUHDISTAA) marjat ovat täällä ulkona, ja (PUHDISTAA JO) marjat ovat keittiössä.

4. Leenan oli muistettava viime viikon äidinkielen kokeessa kaikki (OPISKELLA KURSSILLA) asiat.

TEHTÄVÄ 13

Tee lauseista kielteisiä. Kirjoita muunnetut virkkeet kokonaan. ÄLÄ ANNA USEITA VAIHTOEHTOJA, KIRJOITA VAIN YKSI VASTAUS! Tehtävän maksimipistemäärä on 4,7. Väärästä vastauksesta saa 0 pistettä.

1. Marja-Liisa valittiin kummankin kokouksen puheenjohtajaksi.

2. Kaarlokin tapasi jo biologisen sisareni.

3. Tunsimme toisemme hyvin, koska olimme tavanneet usein.

OSAT 2 ja 3

Sukunimi: _____

Kaikki etunimet: _____

Henkilötunnus
(tai syntymäaika): _____

OSA 2

TEHTÄVÄ 1

Alla oleva teksti on otettu Katso-lehdestä (2004), jossa käsitellään televisio-ohjelmia. Tekstin lauseet on numeroitu, jotta sinun olisi helpompaa viitata tekstiin vastauksessasi. Numerointia ei siis ollut alkuperäistekstissä. Lue teksti ja vastaa seuraaviin kysymyksiin. Tehtävästä saa 0–15 pistettä.

- (A) Mitä tekstilajia teksti edustaa? Anna tekstilajille nimi, joka kuvaa tällaisia tekstejä mielestäsi parhaimmin. Perustele vastauksesi.
- (B) Tekstin eri osat eivät edusta samaa tekstityyppiä. Mitä tekstityyppejä tässä tekstissä on? Perustele vastauksesi.
- (C) Anna tekstille sellainen otsikko, joka kuvaa hyvin tekstin sisältöä ja joka sopii tekstilajiin.

OTSIKKO: _____

(1) *Basaari*-ohjelmasta tuttu Aram Aflatuni, 27, haastattelee *Toista maata* -sarjassa Suomeen niin sanotusti ansiokkaasti kotiutuneita ulkomaalaisia. (2) Virheetöntä suomea puhuvan Aflatunin isä on iranilainen (3) ja äiti suomalainen. (4) Haastattelijana hän vaikuttaa enemmän tyyppilliseltä suomalaiselta kuin ohjelman toinen tuottaja Kari Tervo. (5) Toivottavasti juontaja rohkenee ohjelmasarjan kuluessa vauhdittaa keskustelua aloitusjaksoa enemmän omilla kokemuksillaan. (6) Ensimmäisen jakson tähtenä on Suomen kansallisbaletin sympaattinen tanssija Javier Torres, (7) joka on myös lahjakas keraamikko. (8) Meksikolaissyntyinen, nelikymppinen Torres on tehnyt töitä Suomessa 14 vuotta (9) ja jää muutaman vuoden kuluttua eläkkeelle balettitanssijan työstään. (10) Torresiin on hauska tutustua, (11) mutta ehkä tässä käydään hieman liiankin tarkasti läpi hänen elämänsä. (12) Ei voi mitään, (13) mutta enitenhän suomalaisia kuitenkin kiinnostaa se, (14) mitä muut MEISTÄ ajattelevat.

VASTAUS KOHTAAN A:

VASTAUS KOHTAAN B:

TEHTÄVÄ 2

Mitkä seuraavista väittämistä ovat totta ja mitkä eivät? Rastita vastauksesi kunkin väittämän kohdalle. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saat 0,5 pistettä. Väärästä vastauksesta tai vastaamatta jättämisestä et saa etkä menetä pisteitä. Tehtävän maksimipistemäärä on 10.

väittämä	totta	epätotta
Hyvässä tutkielmassa on lähdeluettelo.		
Hyvässä tutkielmassa on oltava kirjoittajan omia mielipiteitä, jos työssä on erillinen johdanto-osa.		
Hyvässä tutkielmassa ei ole suoria lainauksia.		
Hyvässä tutkielmassa käytetään tekstiviitteitä.		
Tärkeysjärjestystä käytetään hyvin usein jäsennostapana uutisissa, elämäkertoissa ja pääkirjoituksissa.		
Elämäkerrassa voi olla monta kertomusta sisäkkäin.		
AIDA-kaava tarkoittaa sitä, että tekstissä herätetään ensin lukijan huomio, sitten hänessä herätetään tarve, sen jälkeen kerrotaan, miten tarve saadaan tyydytetyksi, ja lopuksi lukijalle annetaan toimintaohjeet.		
Tajunnanvirtatekniikaksi kutsutaan erityisesti kaunokirjallisuudessa sitä, että kirjoittaja etenee assosiaatioidensa varassa sitä mukaa kuin asiat tulevat mieleen.		
<i>Sillä</i> -konjunktio sopii seuraavaan virkkeeseen: "Naapuri oli mielestäni itsekäs kieltäessään saunan lämmittämisen, sillä olisimmehan me muut voineet mennä ilman häntä."		
<i>Sillä</i> -konjunktio sopii seuraavaan virkkeeseen: "Olimme aikeissa lähteä järvelle uimaan, mutta sillä alkoikin sataa, jäimme kotiin."		
<i>Sillä</i> -konjunktio sopii seuraavaan virkkeeseen: "Kahvia ja alkoholia kannattaa nauttia kohtuullisesti, sillä niiden runsas käyttö lisää stressiä."		
<i>Sillä</i> -konjunktio sopii seuraavaan virkkeeseen: "Naapuri haki lapion, tai oikeastaan kaksi, sillä en ollut huomaavinani sitä toista."		
Verkkotekstejä saa käyttää omassa kirjoituksessaan melko vapaasti hyväkseen ilmoittamatta tekstin kirjoittajaa.		
Ideoita ja ajatuksia voi vapaasti ottaa omaan tekstiin toisten teksteistä eikä se ole plagiointia, jos muuttaa sanoja ja lauserakennetta.		
Plagiointi tarkoittaa sitä, että kirjoittaja lainaa toisen tekstiä omaan tekstiinsä kertomatta lähdettä.		
Plagiointi saattaa johtaa siihen, että opiskelija erotetaan oppilaitoksesta.		
Alkusointu tarkoittaa sitä, että peräkkäiset sanat alkavat samalla äänneellä.		
Jos sanat ovat synonyymeja, niillä on sama tai suurin piirtein sama merkitys.		
Tiivistelmä on lyhennelmä jostakin tekstistä, ja siinä kootaan yhteen tekstin tärkeimmät asiat.		
Kirjoitettu teksti jakaantuu kappaleisiin, kappaleet jakaantuvat virkkeihin ja virkkeet lauseisiin.		

OSA 3

KIRJOITUSTEHTÄVÄ

Roope Lipastin Rajanaapuri-romaani kertoo kahden naapuruksen elämästä. Miten naapurukset tulevat toimeen keskenään? Millä tavalla he suhtautuvat elämään ja ympäröivään maailmaan? Mitä yhtäläisyyksiä ja mitä eroavaisuuksia heidän elämäkatsomuksessaan on?

Laadi kirjoitelma, jossa käsittelet edellä mainittuja kysymyksiä. Kirjoitelman pituus on vähintään 220 sanaa ja enintään 260 sanaa. Otsikoi kirjoitelmasi itse.

Arvostelussa otetaan huomioon sekä kieli että sisältö. Kirjoitelmasta saa 0–30 pistettä.

Kirjoitusohjeita

1. Kirjoita erilliselle ruutupaperille (älä tälle paperille).
2. Kirjoita sukunimesi, kaikki etunimesi ja henkilötunnuksesi jokaisen vastauksia sisältävän ruutupaperiarkin ensimmäisen sivun yläreunaan. Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita syntymäaikasi.
3. Kirjoita joka toiselle riville ja jätä sivun vasempaan ja oikeaan reunaan kahden ruudun marginaali.
4. Kirjoita selvällä käsialalla. Epäselvät kohdat tulkitaan virheiksi.
5. Laske lopuksi, kuinka monta sanaa kirjoitelmassa on.